No. 1867 Zaterdag 18 October 1919. 36ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
St. Elizabeths-gasthuis.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Koloniale Raad.

Ontwerp-verordening tot aanvulling der verordening van den 7en Juni 1919 (P. B. 1919 No. 41), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920.

Memorie van antwoord.

Zooveel mogelijk wordt getracht de uitgaven gelijken tred te doen houden met de inkomsten, maar de meerdere uitgaven zijn noodzakelijk, voor de ontwikkeling en den bloei van deze kolonie. Er wordt naar gestreefd de middelen te versterken teneinde den last van het Moederland te verlichten.

Ad art. 1, I. De reden waarom voor St. Martin een belangrijk bedrag moest worden aangevraagd voor onderstand aan behoeftigen is, dat er op dat eiland zoo goed als geheel niets door particulieren aan armenzorg wordt gedaan. Er bestaan daar niet, zooals op Curaçao, vereenigingen, die voor een deel de armenzorg op zich nemen.

Ad. II. Het ligt niet in de bedoeling van het bestuur om de polikliniek te verplaatsen.

De terugkeerende kosten aan het aanleggen van een rioleering verbonden, bestaan in gewone onderhoudskosten en in de kosten van het benoodigde water voor doorspoelen.

In het jaar 1909 werden er bij het krankzinnigengesticht 4 nieuwe regenbakken gebouwd, waarvan er twee, nl. de kleine, tengevolge van de bouwwijze en uitvoering niet voldoen.

Het ligt thans in de bedoeling om de twee groote regenbakken te bouwen van breuksteen in den hier meer gebruikelijken bouwtrant.

Er wordt oogenblikkelijk niet beschikt over de thans geldende prijzen van stoombrandspuiten. De prijzen, die vóór den oorlog golden. werden met 50 % verhoogd en dit wordt voldoende geacht in de verwachting, dat de prijzen in het volgende jaar eenigszins zullen gedaald zijn.

Met één enkele brandspuit kan niet volstaan worden, omdat men bij brand in het hooggelegen stadsgedeelte en in de gedeelten, die minder dicht bij de haven of de zee gelegen zijn over een aanjager moet kunnen beschikken. Dit is een brandspuit, die het water tot nabij den brand heeft te persen om het daarna met de andere spuit, vlak bij het brandende perceel opgesteld, op druk te brengen om het voor blussching te kunnen benutten.

Ondergeteekende blijft van meening, dat om een eventueelen brand in deze stadsgedeelten te kunnen meester worden, over minstens drie brandspuiten moet kunnen worden beschikt. nl. één voor reserve.

Alom worden stoombrandspuiten gebezigd, welke een grootere bedrijfszekerheid bieden dan motorspuiten. De ketels zijn van dusdanigen bouw, dat binnen tien minuten na het aanmaken van het vuur over voldoenden stoom kan worden beschikt.

Doch of stoom- dan wel motorbrandspuiten zullen worden aangeschaft, hangt af van de nader in te winnen inlichtingen.

Ad III. Het doet ondergeteekende genoegen, dat de post „Kosten van instelling van een mijnbouwkundigen dienst voor West-Indië" algemeene instemming heeft gevonden bij den Raad. Ook hij vertrouwt, dat het in te stellen onderzoek op zoodanige wijze zal kunnen geschieden, dat men tot afdoende resultaten zal kunnen komen.

Ad IV. Dat het stelsel in de memorie van toelichting uiteengezet ontevredenheid kweekt, kan door ondergeteekende niet worden toegegeven. Immers de hier bedoelde ambtenaren zullen tot de uitzonderingen behooren. Duidelijk is dit nog gebleken bij de behandeling van de Curaçaosche begrooting voor 1919 in de Eerste Kamer der Staten Generaal-vergadering van 6 Juni 1919 — bij welke behandeling Z. E. de Minister van Koloniën, waar hij te kennen geeft, dat er bij hem allerminst het streven bestaat om de goede betrekkingen in de West-Indische Koloniën bij voorkeur door Nederlanders te doen bezetten, o.a het volgende heeft gezegd:

„Het komt mij voor, dat in het algemeen een land het recht heeft om bestuurd te worden, om gediend te worden door ambtenaren, die uit het land zelf voortkomen. Maar natuurlijk, wanneer bepaalde eischen moeten worden gesteld, kan het noodig zijn personen uit het moederland uit te zenden. Er kunnen ook omstandigheden zijn, waaronder het op een bepaald oogenblik wenschelijk is, om niet een kind des lands, een ingezetene te nemen, maar iemand uit het moederland."

—De bijslag, waarvoor een krediet wordt aangevraagd, is bestemd voor reeds uitgezondene of nooh uit te zenden ambtenaren, die betrekkingen vervullen of vervullen zullen, waaraan *bepaalde eischen* worden gesteld.

De uitgezonden ambtenaren verlaten hun land om in de tropen, ver van huis, familie en vrienden te gaan dienen. Zij komen in een vreemde omgeving en verlaten hun land niet dan wanneer men hun bepaalde voordeelen biedt. Het inkomen van de uitgezondenen moet in nauw verband staan tot hetgeen de belanghebbenden in het Moederland genieten, hetgeen met de Curaçaosche ambtenaren natuurlijk niet het geval is.

—Voor wat betreft de opmerking, dat van de uitgezonden krachten niet steeds kan gezegd worden, dat zij tot de beste behooren, meent ondergeteekende te mogen volstaan met aan te voeren, dat bij de uitzending van krachten naar de kolonie er steeds naar gestreefd wordt de meest geschikten onder de sollicitanten uit te kiezen.

INMUNITEIT OF BESMETTING.

III.

Malaria en Gele Koorts vertoonen naast vele punten van overeenkomst ook zeer veel punten van afwijking en verschil.

Beide zijn hevige en gevaarlijke koortsen, beide worden veroorzaakt door den beet van een muskiet.

De muskiet, die de malaria veroorzaakt, heet in de wetenschappelijke wereld de *anópheles*, de andere die de gele koorts op zijn geweten heeft, draagt den naam van *stegomyia fasciata*.

Beide muggen leven in de vrije natuur, doch kunnen zich alleen voortplanten in stilstaand water, zij zweven boven het water, raken met het achterlijf even het water aan en laten dan een groot getal eitjes daarin af, die zich na verloop van eenige dagen ontwikkelen tot larven. Die larven kunnen slechts in water leven en tot verdere ontwikkeling geraken. In het water vinden zij haar voedsel, doch zij moeten noodzakelijk nu en dan aan de oppervlakte komen om lucht in te ademen.

De larf wordt pop. Na eenige dagen komt uit het omhulsel der pop een volgroeide mug te voorschijn. De muskiet ontsnapt uit haar gevangenis aan de oppervlakte van het water.

Het mannetje van de muskiet maakt het den mensch niet lastig. Deze kan zelfs niet steken, omdat hij in den snuit de stekers mist. Alleen het wijfje steekt, zij aast op den mensch, omdat zij voor de ontwikkeling harer eieren eerst een bloedmaal noodig heeft. En heeft zij maar eenmaal zich daaraan te goed gedaan, dan kan hetzelfde proces van eieren leggen, ontwikkeling van ei tot larf, pop en mug weer opnieuw zijn gang gaan.

Die ontwikkeling van ei tot mug in het water b.v. van de *Anópheles* gaat in Europa slechts langzaam, duurt daar van 25 tot 28 dagen, terwijl daarentegen tusschen de keerkringen datzelfde proces in 4 tot 6 dagen wordt klaargespeeld.

Welke muskieten hebben we hier op Curaçao?

De muskiet, die hier het meest voorkomt, is *niet* de *Anópheles*. Deze komt hier maar zeldzaam voor. Daarom heerscht hier ook geen malaria.

Malaria is overigens nagenoeg over de geheele wereld verspreid, vooral in de tropen in vochtige streken.

Doch in Europa, zelfs in Holland zijn verschillende streken, die niet vrij van malaria zijn. In Venezuela, Cuba en St Domingo, zijn verschillende streken, waar de malaria inheemsch en waar vooral de vreemdelingen het eerst worden aangetast.

Jaarlijks komen tal van Curaçaosche arbeiders, die daar in koffie of suikerplantages gewerkt hebben als malarialeiders in onze kolonie terug. Volgens het pas verschenen jaarverslag van den Openbaren Gezondheidsdienst onzer kolonie werden b. v op Aruba in 1918 niet minder dan 86 malaria lijders behandeld, nagenoeg allen pas uit Venezuela of Cuba teruggekeerde arbeiders.

Toen in 1905 tal van werklieden van Curaçao, Bonaire en Aruba als contractarbeiders aan de Lawaspoorweg in Suriname gingen werken, brak opeens het eerst onder de Arubianen, daarna ook onder al de anderen een hevige malaria epidemie uit, waaraan enkelen stierven, en allen met spoed naar onze kolonie moesten terugkeeren. Ook onderweg stierven nog sommigen, velen in het Gasthuis of in hun eigen woning. Ook toen verspreidde zich de ziekte hier niet verder, omdat de *Anópheles*, de malariamug hier zoo goed als niet voorkomt.

De muskiet die hier het meest voorkomt, die hier algemeen verspreid is, die hier de groote kwelgeest is bij dag en bij nacht, zoowel voor den inboorling als voor den vreemdeling, dat is de *stegomyia fasciata*, de gevaarlijke gele koorts muskiet.

Eenige maanden geleden werd hier door verschillende personen nog een andere muskiet waargenomen, waarvan het bovenlijf veel breeder en dikker is en ook zeer donker gekleurd, die vooral door den leek zeer makkelijk hieraan te herkennen was, dat ze zich bijna zonder moeite liet vangen. Met kon ze zelfs tusschen vinger en duim vastgrijpen, wanneer ze zich op den rug uwer hand aan uw bloed te goed deed. Dr. Waterman heeft ze toen gedetermineerd als de *culex fatigans*, waarvan de beet ongevaarlijk, doch overigens zeer lastig en pijnlijk is en een ondragelijke jeuk veroorzaakt. In den laatsten tijd schijnt deze concurrent alweer verdwenen te zijn.

Uit het bovengezegde, dat de *stegomyia fasciata* hier inheemsch is, erger nog, onze gewone huismug is, die door vele onnadenkenden schijnbaar met voorliefde in eigen huis gekweekt wordt, moet men niet de voorbarige conclusie trekken, dat hier dan ook de gele koorts inheemsch, of de meest voorkomende ziekte moet zijn. Niets is minder waar. De feiten spreken juist voor het tegendeel. Telken male wanneer hier vroeger de gele koorts geconstateerd werd, was hij hier steeds van elders ingevoerd.

Voor de verspreiding zoowel van malaria als van de gele koorts worden drie factoren noodzakelijk vereischt.

1o. De bepaalde muskiet, die de koorts veroorzaakt, moet hier inheemsch zijn. Voor zoover het de gele koorts betreft, is deze eerste factor zooals uit het bovenstaande blijkt hier ruim voldoende aanwezig.

2o. Er moet water zijn, voor de ontwikkeling van de muskiet.

Al is Curaçao bekend om zijn droog klimaat, toch is er nog meer dan voldoende water aanwezig om er broedplaatsen van te maken voor de muskieten. Elke emmer, of blik, of ton met water die niet afgedekt staan, is de welkome plaats van attractie voor de muskieten. En hoe langer dat water onbedekt blijft staan, hoe meer stof en vuil zich daarin kan verzamelen, hoe troebeler en meer verontreinigd dat water wordt, des te gretiger zullen de muskieten daarop azen. Zelfs brak water is in staat de eieren der muskieten tot ontwikkeling te brengen.

3o. Er moet een koortslijder zijn, die door een muskiet kan gestoken worden en het besmette bloed van den lijder kan opzuigen. En diezelfde muskiet moet in de gelegenheid zijn de infectie door een steek op een gezond persoon over te brengen. Dat geldt zoowel voor de malaria als voor de gele koorts.

De overbrenging van de ziekte van een zieke op een gezonde geschiedt dus alléén door middel van de muskiet.

Hieruit volgt dus, dat wanneer er geen enkele koortslijder is, de ziekte ook niet kan worden overgebracht, omdat de muskieten niet in de gelegenheid zijn de smetstof uit het bloed van een zieke te onttrekken en op een gezonden mensch over te brengen.

De kennis dezer drie factoren is dus zoowel een dreigende waarschuwing alsook een groote geruststelling. Deze ontdekkingen der wetenschap zijn van onnoemelijke waarde voor de gemeenschap, speciaal ook voor onze kolonie, omdat zij den weg gewezen hebben om de ziekte waar zij uitbrak in zijn voortgang te stuiten, en waar zij inheemsch was, zelfs te voorkomen.

In tegenstelling met de malaria, die nagenoeg over de geheele wereld verspreid is, komt de gele koorts alleen maar voor in Amerika, en is ook dáár nog beperkt tot de tropische en subtropische *kust*streken.

Is nu iemand door een besmette muskiet gestoken, en de smetstof in zijn bloed gekomen, dan breekt de ziekte mag niet onmiddelijk daarna uit. Die persoon is alleen besmet. Dit besmet zijn ontwikkelt zich tot ziekte, doordat de parasiet, die in het bloed is overgebracht, zich vermenigvuldigt en dan zijn schadelijken invloed gaat uitoefenen. Het lichaam stelt zich daartegen te weer. Er ontstaat strijd.

Wint de *parasiet* het, dan gaat het lichaam er onder.

Wint het *lichaam* het, dan gaat de parasiet er onder en de patient geneest.

Dikwijls (vooral geldt dit voor de malaria) wint het geen van beiden en blijft de parasiet op verscholen plaatsen in het *schijnbaar gezonde lichaam* achter en wacht zijn kans af om onder meer gunstige omstandigheden nog eens opnieuw den aanval te beproeven.

Men heeft vroeger dikwijls opgemerkt, dat wanneer iemand, vooral die nog niet geaclimatiseerd was, zich sterk vermoeid had b. v. door een langen tocht, bezweet raakte en sterk afkoelde, of door een tropische regenbui was overvallen, dikwijls dienzelfden of den volgenden dag door de koorts werd overvallen. En men beschouwde die vermoeienis of afkoeling of regenbui als de directe oorzaak van de koorts. Doch dat was niet meer dan de aanleiding, dat waren die bovengenoemde gunstige omstandigheden, een verzwakt lichaam, ongeschikt voor den strijd tegen de parasiet, die zoo de overhand kreeg, waardoor de verborgen besmetting tot een openbare strijd werd, en de koorts in volle kracht liet doorbreken.

Het uitbreken der koorts is dus het bewijs, dat de parasiet reeds in het bloed tot ontwikkeling is gekomen, zich sterk vernemigvuldigd heeft en door het geheele bloed verspreid is.

Wordt in deze periode de zieke opnieuw door een mug gestoken, dan wordt de kiem der besmetting door de muskiet uit het bloed van den koortslijder opgezogen, en ondergaat deze kiem of parasiet in het lichaam der mug een nieuwe reeks van ontwikkelingen. Zijn deze voltooid, dan is de muskiet weer in staat door haar steek de parasiet in 's menschen bloed over te planten.

Ook hier is dat proces weer ietwat verschillend bij de malaria en de gele koorts.

Een malarialijder, ook als hij schijnbaar geneest, kan nog jaren lang de kiem der ziekte met zich omdragen. Daarom ook kan het ziekteproces van de malaria van zeer langen duur zijn, telkens opnieuw bij denzelfden persoon uitbreken en gedurende al dien tijd

kan hij weer aan een muskiet, die hem steekt, de giftstof afleveren.

Bij de gele koorts is dat anders.

Volgens de onderzoekingen van den Engelschen geleerde *Manson* heeft een gele koortslijder *alléén in de eerste 3 of 4 dagen* zijner ziekte de kiemen in zoodanigen toestand in zijn bloed, dat ze door den beet van de muskiet *Stegomyia* als smetstof kan opgenomen worden.

Eerst na een dag of twaalf is de muskiet dan in staat weer nieuwe slachtoffers te maken. Dit verklaart niet alleen veel, wat tot nog toe raadselachtig was in het vraagstuk der besmetting van gele koorts, doch ook waarom deze ziekte zoo aan een bepaald gebied gebonden is. De reis van Centraal–Amerika naar tropisch Azië b. v. duurt zoo lang, dat geen overbrenging kan plaats vinden.

Op nog een ander verschil moeten wij nog even wijzen.

Bij de malaria ontdekte *Laveran* in 1880 eerst de parasiet in het bloed, zonder te weten hoe deze daarin overgebracht werd.

Eerst vele jaren later vond. Dr Ross dat de muskiet *Anopheles* de overbrenger van de smetstof was.

Bij de gele koorts werd eerst de overbrenger van de ziekte-kiem ontdekt en de *stegomyia* daarvoor aangewezen.

Doch de parasiet in het bloed van den gele koortslijder, is voor zoover wij weten, nog niet gevonden. Daaromtrent tast men nog steeds in het duister.

Bij de gele koorts is het ziekte proces veel sneller, en meestal binnen een week of korter beslist. In den regel is er de dood mee gemoeid.

Ook heeft men opgewerkt, dat veel meer mannen dan vrouwen door de ziekte worden aangetast.

Het wapen van Curaçao.

Het Koloniaal Weekblad schreef in zijn nummer van 24 Juli het volgende: „*De Amigoe di Curaçao* bevat eene uitvoerige beschrijving van het album, dat den oud–Gouverneur Mr. Nuyens bij diens vertrek is aangeboden. De beschrijving vestigt den indruk, dat het geheel eene mooie proeve van Curaçaosch kunstwerk is. Het trof ons, dat op het eerste blad van het album het *wapen van Curaçao* zou zijn afgebeeld. Voor eene beschrijving van dit „wapen" houden wij ons aanbevolen. *De Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië* deelt mee, dat de kolonie geen wapen heeft.

Men zie hierover ook het artikel van Jhr. Van Panhuys in afl. 3 van *De West-Indische Gids*".

Wij vreezen dat ons antwoord aan *Het Kol. Weekblad* geen nieuwe gezichtspunten zal openen.

Het wapen, voorkomend op het feestalbum, aan den oud-Gouverneur Nuyens aangeboden, was geen ander dan het oud-zegel door de *Geoctroyeerde West-Indische Compagnie* gebruikt en ook ná de opheffing daarvan door het *Comité tot de zaken van de Colonien en Bezittingen op de kust van Guinea en in America* in 1795 overgenomen. De Heer Hamelberg had indertijd het gelukkig denkbeeld dat oud-zegel op de buitenzijde van de Jaarverslagen van het Gesch. T. L. en Volkenkundig Genootschap van Curaçao af te drukken.

Dat wapen stelt een oud driemastschip voor met het rondschrift van de W. I. Compagnie.

Juist omdat Curaçao geen eigen officieel wapen heeft, moest hier van den nood een deugd gemaakt en zijn toevlucht genomen worden tot dit oud–zegel van de Compagnie, waardoor symbolisch tevens het roemrijk verleden van Curaçao in dit album een eereplaats kon gegeven worden.

Waar de Regeering, die officieel ook voor de kolonien geen ander wapen erkent dan het Rijkswapen en des al niettemin in het nieuwe gebouw van het Ministerie van Koloniën in den Haag onlangs die afgekeurde oude wapens der Koloniën toch heeft laten aanbrengen, daar zal men de vrijheid, die de ontwerper van dit album zich veroorloofde, wel niet zoo euvel duiden.

In ieder geval stemmen ook wij Jhr. L. C. van Panhuys en Mr. G. J. Fabius van ganscher harte bij: „dat er behoefte bestaat aan een afzonderlijk zinnebeeld, aan een wapen voor ieder der Koloniën," en „Dat een Koninklijk Besluit spoedig moge vaststellen een afzonderlijk wapen voor Suriname en Curaçao."

De man, die regen maakt.

Onder deze titel plaatsten wij in het nummer van 16 Augustus een artikel, uit de *Everybody's Magazine* vertaald. Het betrof den z. g. regenmaker Mr. CHARLES MALLORY HATFIELD uit Californië. Om nog meer het fijne van de zaak te weten te komen, zonden wij dat artikel op aan het *Koninklijke Metereologisch Instituut* te De Bildt bij Utrecht, met verzoek om het gevoelen daaromtrent te vernemen.

Bij middel van onderstaand schrijven werd aan ons verzoek voldaan, waarvoor wij bij dezen onzen oprechten dank aan den W. Ed. Zeer Geleerden Heer Dr. E. van Everdingen betuigen.

Het schrijven luidt aldus:

Onder dankzegging voor de toezending van het artikel over den "regenmaker" heb ik de eer U het volgende te berichten. Het is niet de eerste maal, dat uit Curaçao ons vragen over mogelijkheid van „regenmaken", „regenschieten", enz worden gedaan. Ons antwoord is en blijft steeds, dat dit practisch onmogelijk is en dat wie het tegenovergestelde beweert, een praatjesmaker of een bedrieger is. De wetenschappelijke gronden daarvoor heb ik o. a. aangewezen in mijn verhandeling over de vliegeroplatingen op Curaçao door wijlen Lt. RAMBALDO verricht, die aantoonen, dat de lucht op de hoogte, waar de meeste regen gevormd moet worden, in den drogen tijd voor Curaçao zoo droog is, dat met geen enkel middel uit de lucht regen van beteekenis is af te scheiden.

Over de mechanische of chemische hulpmiddelen noodig om merkbare hoeveelheden regen voort te brengen, heb ik enkele cijfers gegeven in een geillustreerd artikel in „Panorama", dat ik U hierbij toezend.

Reeds op deze gronden mis ik alle geloof in de verhalen, die „Everybody's Magazine" opdischt. Natuurlijk behoeven niet alle feiten over regenval die daarin staan vervalscht te zijn. In San Diego is inderdaad door zwaren regenval in Januari 1916 een reservoir overstroomd of liever een dam bezweken, waarbij ik in San Diego, maar een dag of 6 vroeger, een regenval van 7. 33 inch vind, elders in hetzelfde district een dag of 10 vroeger een val van 11. 24 inch is genoteerd. Maar gelijktijdig was er bijzonder zware regenval in geheel andere deelen van Amerika. Alle bewijs ontbreekt dus 1 o. dat de „regenmaker" werkelijk ter plaatse „werkte", 2 o. dat zijn werken inderdaad iets met den regenval te maken had. Het zal mij zeer benieuwen te vernemen wat U van consulaire zijde hierover verneemt.

NASCHRIFT DER REDACTIE:

In het artikel geplaatst in het geïllustreerd Weekblad *Panorama*, waarvan in bovenstaanden brief sprake is, bespreekt de schrijver de vraag, in hoever het zware kanonvuur op het Fransche front van invloed kan geweest zijn op den regenval.

Het antwoord daarop luide: Vooreerst „ook zonder eenigen oorlog in de buurt heeft het hier te lande (Nederland) in den zelfden tijd van het jaar, wel even erg geregend."

Als bewijs daarvoor haalt de schrijver de statistieken van den regenval in de maand Augustus 1912, 1899, 1876 aan, waaruit afdoende blijkt, dat in die genoemde jaren in Augustus en Semptember het veel zwaarder nog heeft geregend, dan in September 1918 tijdens het zware geschutsvuur aan het ooriogsfront in Frankrijk.

Een ander bewijs levert de schrijver als volgt:

„Met alle respect voor het geweldige munitiegebruik in den tegenwoordigen oorlog, is toch het menschenwerk nog van weinig beteekenis tegenover de natuurkrachten.

De warmte, die bij het ontploffen van *één millioen K G. nitroglycerine* aan de atmosfeer wordt toegevoerd is *minder* dan die welke de zon *in één uur tijds* aan de lucht *boven één Hectare* toevoert. En dan nog wordt die geschutwarmte nog door de winden over half Europa verspreid."

„Nog minder van beteekenis is de waterdamp van de verbrandingsproducten.

Men bedenke, dat 1 mM regen over het oppervlakte van ons land (Nederland) *40 milliard* K G. water beteekent. Zoodra dan ook het onderzoek naar het verband tusschen geschutvuur en regen met behulp van behoorlijke statistieken wordt verricht, blijft er van dien invloed niets over."

Uit het bovenstaande kunnen onze lezers nu zelf wel de conclusie trekken dat de luttele warmte en waterdamp, die door Mr. Chs. M. Hatfield in zijn potjes en pannetjes boven op het platform van zijn houten torens van ± 20 M. hoogte gestoofd wordt, van niet de minste directe invloed kan geweest zijn op de regenvorming.

Dus alweer een illusie minder.

Nu dienen we nog de antwoorden van de consuls uit die streken af te wachten.

HUISVLIJT.

(*Ingezonden.*)

Op 17 Sept. ll. is hier de Vereeniging „Huisvlijt" opgericht. Z H E. G de Heer Gouverneur van Curaçao is zoo welwillend geweest als Beschermer van de Vereeniging te willen optreden en Mevrouw O. L. Helfrich is dadelijk bereid gevonden Eerevoorzitster der Vereeniging te zijn. De Statuten der Vereeniging zullen in de Curaçaosche Courant afgekondigd worden. Het doel van „Huisvlijt" is den welstand van allen in de Kolonie te bevorderen, die huisvlijt beoefenen. Men tracht bovengenoemd doel te bereiken door o. a. de in de Kolonie vervaardigde huisvlijtartikelen op te koopen en weer te verkoopen. In de maand November zal het verkooplokaal in de Breedestraat onder het kantoor van de Spaar- en Beleenbank worden geopend. Dagelijks van 9–12 uur kunnen belanghebbenden daar dan hun huisvlijtartikelen (geprijsd) bij de verkoopster afgeven. Op een vastgestelden dag worden wekelijks die artikelen gekeurd door eenige leden van de Vereeniging.

Den dag na de keuring kunnen belanghebbenden de afgekeurde artikelen terug ontvangen of het bedrag innen voor de aangenomen goederen. Als aan het eind van het jaar blijkt, dat er winst is behaald, zal deze winst verdeeld worden onder degenen, die de artikelen aan „Huisvlijt" hebben verkocht. Voorloopig worden geen goederen boven 20 gulden per stuk door de Ver. aangekocht. Duurdere, goedgekeurde artikelen kunnen in het lokaal worden uitgestald en blijven het eigendom van de belanghebbenden, die ze ten allen tijde kunnen terugkrijgen. De belanghebbende geeft de verkoopsprijs van het artikel op en bij verkoop wordt 5% daarvan door de Vereeniging ingehouden. In December van elk jaar zal er een verloting zijn van huisvlijtartikelen. Onder huisvlijtartikelen verstaat de Vereeniging; alle mogelijke fraaie handwerken: Sols, Spaansch werk, Sabawerk, filet guipure, borduurwerk, haakwerk, kantwerk, manden, matten, stoeltjes, kokers enz, caretwerk, vlechtwerk (geen hoeden), houtsnijwerk, schilderwerk, poppen, jams, bocadillas enz Ook van de andere eilanden der Kolonie ontvangt de Vereeniging gaarne inzendingen. Zoolang het lokaal nog niet geopend is, wordt ieder, die huisvlijtartikelen te verkoopen heeft, verzocht, die geprijsd in te zenden bij een der onderstaande Bestuursleden. Vóór de opening van het lokaal zal men de artikelen keuren en per advertenties zal bekend gemaakt worden, wanneer men den uitslag kan vernemen. Om de zaak, die geheel ten voordeele van de beoefenaars van huisvlijt is opgezet, te doen slagen, verzoekt het Bestuur vooral flinke bezendingen in te sturen en met moed aan het werk te gaan om het lokaal voor den openingsdag te kunnen vullen met een uitgezochte collectie artikelen, die vreemdeling en landgenoot de overtuiging zullen geven, dat er in de Kolonie Curaçao veel moois wordt gemaakt.

Men kan ook Begunstiger van de Vereeniging „Huisvlijt" zijn. Artikel 7 van de Statuten luidt: Begunstiger zijn *a.* zij, die zich verbinden de Vereeniging te steunen met een jaarlijksche bijdrage van minstens fl 2,50 of met een gift ineens.

b. Zij die kosteloos hun medewerking aan de Vereeniging verleenen en in het bijzonder de redacteurs van nieuwsbladen in de Kolonie of elders, die door kennisgeving aan den Secretaris, zich bereid verklaren de Vereeniging medewerking te verleenen door advertenties en aankondigingen, van de Vereeniging uitgaande, kosteloos in hun nieuwsblad op te nemen en door middel van redactie–artikelen het doel te helpen bevorderen. Ook rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen en vennootschappen kunnen Begunstigers zijn.

Gaarne zal de Secretaresse de mededeeling ontvangen van velen, dat zij Begunstigers van de Vereeniging „Huisvlijt" willen worden. Binnenkort zal er ook een lijst rondgaan om ieder, die tot het goede doel mee wil werken, in de gelegenheid te stellen, zich in te schrijven als begunstiger van de Vereeniging „Huisvlijt".

Het Bestuur:

Mevrouw J. M. H. Evertsz-Bervoets. Bargestraat 65.

Mevrouw J. Lansberg-Alvares Correa. Pietermaai 120.

Mevrouw H. Gorsira-de Haseth. Hoogstraat 44.

Mejuffrouw J. Th. Schotborgh. Roodeweg 13.

Mejuffrouw M. Ellis. Waterkant 11.

Mevrouw N. J. C. van Breemen-Kruyt. Wilhelminaschool.

NASCHRIFT VAN DE REDACTIE:

Volgaarne wil de Redactie van den *Amigoe di Curaçao* medewerken tot vordering van dit schoone doel: nl. de *Huisvlijt* in onze Kolonie aan te moedigen en, het zijne er toe bijdragen dat de tallooze meisjes en en vrouwen, die van die handwerkjes moeten leven, er een meer redelijken prijs voor kunnen maken, en er een meer menschwaardig bestaan in vinden.

De Redactie verklaart zich verder met genoegen bereid om *kosteloos* advertenties en aankondigingen enz. als bovenbedoeld in ons blad op te nemen.

St. MARTIN.

De Vrijmoedige van eergisteren bevat een zeer uitvoerige Correspondentie van Saint Martin, waaraan we het volgende ontleenen:

„*Zijn St. Martin N. G., St. Eustatius en Saba rijp voor rechtstreeksch bestuur door het Moederland?*" Naar aanleiding van deze vraag is op den 20n September eene lezing door den heer Fred. Labega, inboorling van dit eiland, in de openbare school in de stad gehouden. Het gebouw was stampvol, en de bijeenkomst werd veraangenaamd door muziekstukken en liederen van bekende kunstenaars door middel van een prachtige Victrola ten gehoore gebracht.

De toestand, waarin genoemde drie eilanden zoowel *politiek*, judicieel, *aardrijkskundig* als op economisch en opvoedings-gebied verkeeren, werd naar waarheid blootgelegd en de wijze besproken, hoe die toestand werkelijk verbeterd zoude kunnen worden, indien het Moederland de drie Bovenwindsche eilanden te hulp wil komen. Ook maande de heer Labega zijn mede-ingezetenen aan. om als waakzame loodsen goed uit te kijken naar de riffen, engten en blinde klippen, waarmede zij plotseling in botsing zouden komen in hun bovenmatig verlangen, om de haven hunner hoop en verwachtingen te bereiken. Eerst moet de productiviteit dier eilanden in ernstige overweging worden genomen, alsmede de wijze, waarop de zout– en katoenindustrie, de veeteelt en visscherij verbeterd zouden kunnen worden. De lezing heeft anderhalf uur geduurd. Na afloop daarvan hebben de heeren E. G. van Romondt en J. C. Waymouth gesproken.

De mass-meeting op den 12 September.

Op dien dag, des middags, had er eene talrijke bijeenkomst van menschen—zoowat 500 volwassen personen—in het gebouw der openbare school plaats. Volgens bekendmaking in *Day by Day* waren zij bijeengekomen ter bespreking van de afscheidings-kwestie. De heer David Nisbet stelde den heer Waymouth als voorzitter voor en eenstemmig werd bij als zoodanig gekozen. De heer Waymouth legde nu zijne denkbeelden bloot omtrent het te berde gebrachte vraagstuk en las ten slotte een door hem gesteld verzoekschrift voor, dat aan de Koningin moet worden opgezonden. De heer Nisbet nam daarop het woord en na het houden van eene korte rede zette hij zijne beschouwingen omtrent de zaak uiteen, waarna de heer Waymouth zijn toehoorders vroeg of zij genegen waren, om nog onder het Curaçaosch Bestuur te blijven, dat ieders opinie geëerbiedigd zal worden, dat het hier een kwestie van vrijen wil gold; en na de vraag driemaal gedaan en de aanwezigen te kennen gegeven te hebben, hun verlangen, om nog onder het tegenwoordig regime te staan, door het opsteken der handen bekend te maken, werd er geen enkele hand in de hoogte gestoken. Op de vraag, of zij direct onder het Moederland willen komen, gingen onmiddellijk alle handen in de hoogte en liet zich een oorverdoovend hoera hooren. De heeren J. C Waymouth, D. H. Nisbet en A. C. Wathey werden eenstemmig gekozen, om het verzoekschrift op te stellen, hetwelk bijtijds geteekend zal worden. (Den verkorten inhoud van dit verzoekschrift hebben wij reeds de vorige week in ons blad afgedrukt (Red. *Am.*)

De afscheidingsbeweging, die hier aan den gang is, zal de Curaçaonaren eenigzings revolutionnair voorkomen. Edoch er komt een tijd in het leven van elk volk, waarin het niet langer zijn last kan dragen. Een enkele druppel meer doet het volle glas overloopen. Onze bevolking leeft te midden van armoede, en toch moet zij een steeds toenemende grond–, gebruiks- en inkomstenbelasting betalen. De arbeiders, die op hun geboortegrond wenschen te blijven wonen, zijn verplicht naar St. Domingo te trekken, ten einde een broodwinning te zoeken. De stroom der landverhuizers wordt hoe langer hoe grooter, terwijl er in hun midden bronnen van bestaan zijn, die naar kapitalisten haken—kapitalisten van $ 200.000 of zoowat—, die in staat zijn, om die verwaarloosde bronnen te herstellen en opnieuw te exploiteeren. Waar zullen die kapitalisten worden gevonden? Ongetwijfeld in Nederland. Nederlanders zijn het, die de *Petroleum Raffinaderij* op Curaçao en de *Cultuur-Maatschappij* op St. Eustatius in het leven hebben geroepen. De *Amigoe di Curaçao* noemt ons *grootsch*; integendeel zijn wij zeer nederig. Wij zijn zeer werkzaam en willen aan onze geestkracht van binnen voedsel geven, door de vereischte kracht, de kracht, die zoowel Curaçao als St. Eustatius rechtstreeks uit Nederland hebben gevonden. De afscheidingsbeweging is geen antagonisme tegen Curaçao of Curaçaonaars, maar eenvoudig een poging, om het nadeel te verontzijdigen, dat de bevolking alhier door het centralisatie-stelsel op politiek gebied geleden heeft. Moeten wij van ondankbaarheid of verraad worden beschuldigd, omdat wij ons best doen, om ons bij het Moederland te voegen?

De Heer Waymouth, redacteur van de *Day by Day*, strijdt dapper voor de beweging en heeft zich niet door een paar heeren laten afhouden van het bespreken in het verzoekschrift van de productiviteit dezer eilanden en hoe die bevorderd kan worden. Bij hem was er geen kwestie van zelfbelang. Zijn eenig doel was, de bevolking in haar streven naar economische verbetering ter zijde te staan. In dat opzicht heeft hij waren democratischen geest aan den dag gelegd en zijne medeingezetenen laten zien, dat hij niet, zooals men dacht, onder den invloed van zekere heeren alhier staat.

Berichten uit de Kolonie.

Schoolbezoek.

Vrijdag 3 October bracht ZHEG, de Heer Gouverneur der kolonie een bezoek aan de z. g. particuliere (niet gesubsidieerde) scholen, Bezocht werden het Internaat Pijpers, de M. U. L. O. school der Dames Conn, de scholen der Dames Tilleman en der Dames Huycke aan de Overzijde. Bij deze bezoeken was de Gouverneur vergezeld van den Militairen Adjudant en den Inspekteur van het Onderwijs, den Heer Meerdink.

Cur. Ct.

Gouden Jubilé.

A. s. Dinsdag 21 October zal de Eerw Zuster MARIA BERNARDA in het St Elisabeths Gasthuis het gouden feest harer religieuze professie vieren. Zij is een kind van het eigen land en werd hier op Curaçao geboren den 6 Mei 1842. Op den 21 October 1869 legde zij hare religieuse beloften af.

Al dien tijd bracht zij in het St. Elisabeths Gasthuis door, steeds tevreden en beslommerd met haar nederigen werkkring en ook nu nog ondanks haar 77 jaren beschaamt zij menig jongere door haar onvermoeide werkzaamheid.

Onze hartelijke gelukwenschen.

Voor wijlen Pater Poiesz.

Donderdag morgen had in de kerk van Pietermaai de Pontificale Requiemmis, opgedragen door Z. D. H. Mgr. Vuijlsteke, plaats voor de zielrust van den Eerw. Pater P. J. Poiesz, in leven kapelaan dier parochie. Mgr. werd aan het altaar geassisteerd door Pastoor M. v. d. ELSEN, als presbiter assistens en, door de Eerw. Paters A. SARIS en R. BÜHRS resp. als diaken en subdiaken, terwijl Pater Th. v. SADELHOFF en Pastoor H. SMIT ad tronum fungeerden.

De ruime kerk was geheel gevuld met geloovigen. Bij het uitgaan der kerk hadden eenige vrienden van den betreurden overledene de fijne attentie bij de deur van het kerkgebouw aan de geloovigen het *In Memoriam*, afgedrukt en vertaald uit *El Boletin Comersial* van 30 September, als een dierbare en waardevolle herinnering aan den overledene uit te reiken.

Vaartwel.

Met de *Stuyvesant*, die waarschijnlijk a. s. Maandag van hier vertrekt, zullen wegens gezondheidsredenen de Eerw. Pater R. Bührs, kapelaan van de St. Annakerk Otrabanda, en de Eerw. Frater Benitio van het St. Thomas College de reis mede maken om een jaar verlof in Holland te gaan doorbrengen.

De Nederlandsche Missionarissen.

Volgens de laatste gegevens beslaat het arbeidsveld der 2350 Nederlandsche Katholieke Missionarissen eene oppervlakte van 120.750 vierkante mijlen, dat is ruim 200 maal Nederland; terwijl er het aantal Katholieken en Catechumenen meer dan 4,5 millioen bedraagt.

Onze Missionarissen arbeiden dus over eene uitgestrektheid, die gelijk staat met ¾ van Europa en 1/23 der geheele aardoppervlakte, en die uitsluitend aan hunne zorgen is toevertrouwd.

De Zeeland.

Doordat de *Zeeland* eerst een week later uit Nederland vertrekt, dan eerst bepaald was, kan deze oorlogsboot eerst omstreeks den 18 November hier verwacht worden. Na aankomst zal de Gouverneur aan boord van deze stoomboot een inspectiereis gaan maken naar de Bovenwindsche eilanden en op de terugreis ook Aruba en Bonaire bezoeken.

In stede van Kapt. B. SCHREUDERS is benoemd tot commandant van de *Zeeland* Kapt. luit. G. L. HEERIS voor de reis naar Curaçao, die later weer op een nader vast te stellen datum het commando zal overgeven aan kapt. G. F. NOORDHOEKHEGT.

Examens.

In ons nummer van 4 October deelden wij mede, dat zich voor de a. s. examens 15 candidaten hadden opgegeven. Al deze candidaten zijn van Curacao afkomstig.

Naderhand hebben zich nog tal van candidaten ook van de andere eilanden aangemeld, zoodat er nu in het geheel 31 candidaten voor de examens in December op de lijst staan.

Groep Ned. Antillen.

In het laatste nummer van *Neerlandia* vonden wij het volgende bericht:

Als afgevaardigden dezer Groep in het Hoofdbestuur zijn door het nieuwe Bestuur gekozen: Dr. M. Alvares Correa, Amsterdam; Dr. Th. Lens, Aerdenhout en C. Statius Muller, Rijswijk.

Allen hebben hun benoeming aangenomen.

Tegenover deze aanwinst lijdt het Hoofdbestuur een groot verlies door het bedanken van prof. dr. J. Boeke, die zich door drukke bezigheden daartoe genoopt zag.

School Commissie.

In de vergadering der Schoolcommissie op Curaçao op Maandag 6 dezer werden tot voorzitter en ondervoorzitter gekozen de heeren *S. M. L. Maduro* en *H. J. Cohen Henriquez*. De Gouverneur heeft tot leden der Schoolcommissie benoemd den heer *O. S. Gorsira J. P. Ez.* ter vervanging van den heer Mr. *J. B. Gorsira*, die om gezondheidsredenen had bedankt en den heer [illegible] in de vacature ontstaan door het overlijden van den heer *C. Gorsira.*

(Cur. Ct.)

Archief.

Indertijd is besloten de van bestuurswege beheerd wordende archieven, dagteekenende van vóór 5 Maart 1816, naar Nederland over te brengen, ter verdere bewaring in het Rijksarchief. Bij Kon. besluit van 7 Juli 1919 (St. 469) is de datum van 5 Maart 1816 in het desbetreffend K. B. van 22 December 1915 veranderd in 1 *Januari 1829.*

Zoutwinning op St. Martin.

In de op 5 Aug. 1919 gehouden algemeene vergadering van aandeelhouders der Maatschappij tot Zoutwinning op het eiland St. Martin, te Amsterdam, werden de voorgestelde statutenwijzigingen met algemeene stemmen goedgekeurd. De heer J. G. Tielenius Kruythoff werd als commissaris herkozen, terwijl in plaats van mr. H. Waller tot commissaris benoemd werd de heer H. [illegible] van Lockhorst, te Eindhoven.

Openbare Werken.

Bij resolutie van den Minister van Koloniën, is de technische ambtenaar van den Rijkswaterstaat P. BARENTSEN te IJmuiden, ter beschikking gesteld van den Gouverneur van Curaçao, om aldaar te worden belast met de waarneming van de betrekking van opzichter bij het departement van Openbare Werken in die kolonie.

Tropendienst.

Maandag ll. 13 October was het 25 jaar geleden dat de volgende Eerw. zusters hier in de kolonie voet aan wal zetten.

De Eerw. Mère M. THEODOMIQUE, de eerste der Zusters van Roosendaal in deze kolonie en tevens overste van *Welgelegen*, de Eerw. Zusters [illegible]IA, eveneens op *Welgelegen*, verder de Zusters GONZAGUE, en SUITBERTHA van het St Martinusgesticht en de Zusters M. GABRIEL, CHRISTINE en MODESTA van het St. Elisabeths Gasthuis en Zuster VICTORIA op Montecristo.

[illegible] natuurlijk geen reden om [illegible], doch voor ons was het een [illegible] om even in het licht te stellen, dat ondanks die 25 jaren tropendienst, geen dezer zusters sinds den dag van aankomst in deze kolonie den vaderlandschen grond heeft weergezien, maar al dien tijd met evenveel lust, opgewekheid en toewijding haar dagelijksch werk van onderwijs of ziekenverpleging zijn blijven verrichten.

Een eeresaluut aan deze heldinnen van plichtsbetrachting.

Koloniaal Onderwijscongres.

De volgende week, op den 22, 23, en 24 October zal in den Haag het 2e. Koloniaal Onderwijs-Congres gehouden worden, waarvan Z. K. H. de Prins der Nederlanden het beschermheerschap en de Minister van Koloniën het eerevoorzitterschap aanvaard hebben.

Het Congres wordt geopend, door den Minister van koloniën.

Het eerste onderwerp dat op het program staat is:

A: Hoe moet het onderwijs in Suriname ingericht worden ten aanzien van de Ned.-Indische, Britsch-Indische en Chineesche kinderen, in het bijzonder wat betreft de taal?

Is het noodig voor hen afzonderlijke scholen op te richten?

Inleider: W. D. H. baron van Asbeck, oud-gouverneur van Suriname. Prae-adviseurs, W. v. Bellen, oud-onderwijzer in Suriname; dr. H. D. Benjamins, oud-inspecteur L. O. in Suriname; pater J. F. van Eerd, onderwijzer aan een bijzondere school te Paramaribo; K. v. d. Meulen, West-Indisch onderwijzer met verlof;

Behalve de onderwerpen, die meer speciaal op *Oost*-Indie, betrekking hebben, vonden we nog de volgende onderwerpen, waarin ook *West*-Indië genoemd werd:

Op 23 October, 's middags: Voorbereidend onderwijs aan alle bevolkingsgroepen in Ned.-Oost- en West Indië. Inleider: dr. E. Bonebakker, oud-directeur der H. B. S. te Semarang. Prae-adviseurs W. M. Heye, oud-Indisch onderwijzer; mevr. G. J. Heilbron—v. Rinsum, oud-West-Indisch onderwijzeres; mej. G. Oosterbaan, onderwijzeres te Paramaribo;

24 October, 's morgens: Volks onderwijs in Ned. Oost- en West-Indië, vooral in verband met landbouw en bedrijf, Inleider nog niet bekend. Prae-adviseurs dr. J. H. Gunning zendings-director; G. L. Gonggrijp, oud-resident in Ned.-Indië; M. Joustra, archivaris van het Batak-instituut; pater F. G. J. M. van Lith, directeur R.-K. kweekschool, Moentilan, Java.

Geen enkel onderwerp, speciaal op onze kolonie betrekking hebbend, [illegible] ambtenaar of onderwijzer vonden wij op het programma van het Congres vermeld.

Santa Barbara.

Sedert meer dan een jaar reeds liggen de werkzaamheden aan de phosphaatmijnen van Santa Barbara stil, omdat de voorraad phosphaat, ter verscheping reeds uitgegraven, zoo overgroot was, terwijl er door den oorlog geen uitzicht bestond dat er vooreerst stoombooten om lading phosphaat in te nemen, konden verwacht worden.

Gelukkig zal daarin dezer dagen verandering komen. Er is bericht ontvangen dat 20 October aanstaande weer een boot verwacht wordt om een lading in te nemen. De Directie van Santa Barbara heeft reeds een oproep gedaan om 80 tot 100 werklieden aan te nemen, en tevens bekend gemaakt, dat geleidelijk het aantal werklieden nog zal worden uitgebreid.

Voor de tallooze families uit de parochies van Santa Rosa en Montagne dus een blijde tijding, en ook voor het scheepvaartverkeer in onze haven, waar deze booten zich gere geld van kolen voorzien, een nieuwe aanwinst.

Subsidieering van Dramatische Kunst.

Tooneelkunst, welke niet voor subsidie in aanmerking komt.

De Rijkscommissie voor de Dramatische Kunst, ingesteld bij Kon besluit van 19 Maart 1919, en bestaande uit een twintigtal personen van de meest uiteenloopende maatschappelijke positie en godsdienstige richting, heeft het eerste deel van haar rapport aan de Koningin aangeboden.

De commissie had allereerst de vragen van principieelen aard in voltallige vergadering behandeld en daarna een principieele en een technische subcommissie in het leven geroepen.

De principieele commissie heeft de volgende voorwaarden geformuleerd in zake „openbare orde en goede zeden", welke met de grootst mogelijke meerderheid werden aanvaard:

„In geen geval kan voor subsidie in aanmerking komen tooneelkunst, die de ethische grondslagen van ons volksleven ondermijnt. Derhalve behoort niet te worden gesubsidieerd:

a. de opvoering van tooneelstukken welke rechtstreeks of zijdelings tot ongehoorzaamheid aan de wet of het openbare gezag aanzetten;

b. de opvoering van tooneelstukken, welke hetzij in hun geheel, hetzij in onderdeelen de zedelijke grondslagen, waarop onze maatschappij steunt, aantasten;

alsmede een wijze van tooneelopvoering, die zinnenprikkelend op den toeschouwer werkt;

c. de opvoering van tooneelstukken welke door de wijze waarop daarin godsdienstige vraagstukken worden behandeld, of welke door afzonderlijke uitingen, kwetsend zijn voor het godsdienstig gevoel."

De grootst mogelijke meerderheid der commissie meent derhalve, indien ook bevredigende voorwaarden omtrent de wijze van subsidieering kunnen worden gevonden, onder bovengenoemde voorwaarden wat de principieele zijde van de zaak betreft, de tooneelkunst behoort te worden gesubsidieerd.

De minderheid, bestaande uit één lid [den heer H. Heyermans] verdedigde een geheel tegenovergesteld advies. Volgens hem is goede tooneelspeelkunst slechts te bereiken langs economischen weg.

De Staat subsidieere met geen andere voorwaarden dan van financieelen aard alle bestaande goede gezelschappen, dat zijn die, welke onder kunstzinnige leiding blijken gegeven hebben voor de dramatische kunst iets te presteeren. Ieder andere dan maatschappelijke hulp bedoelende inmenging van den Staat wordt door dit lid verwerpelijk geacht en ten zeerste belemmerend van de kunst van het tooneel.

Nieuwe aanvulling der begrooting van 1920.

Memorie van Toelichting.

Voor de vele werken, welke in de eerstvolgende jaren zullen moeten worden uitgevoerd, als o. a. de bouw van een nieuw tolkantoor, van een nieuwe strafgevangenis, van een nieuw postkantoor, de vergrooting van de Wilhelminaschool, alsmede voor het opmaken van plannen voor een watervoorziening en een rioleering van Willemstad, wordt het noodig geoordeeld, dat bij Openbare Werken over *vier* opzichters kan worden beschikt.

Op de voorloopig vastgestelde begrooting is slechts gerekend op de bezoldiging van (drie) opzichters.

In verband hiermede worden hierbij gelden (1400 gld.) aangevraagd voor den vierden opzichter.

Het ligt in de bedoeling de betrekking te doen vervullen door een [illegible] opzichter. Uit den aard der zaak zal aan zulk een persoon een hoogere bezoldiging moeten worden uitgekeerd, (een der nieuw uit te zenden opzichters verkrijgt een toelage van 4.300 gld.) [illegible] zal worden bestreden uit art. 150 *bis.*

Regen.

Op Maandag op Dinsdag viel er gedurende den geheelen nacht een kalmen, zachten regen, die de benauwende en drukkende atmosfeer ietwat heeft opgefrischt.

Ook in de buitendistricten regende het overal dienzelfden nacht.

Van sommige plaatsen zooals onder Westpunt op de gronden van Knip en Lagoen regende het zoo zwaar, dat de omheiningen werden weggeslagen.

Overal elders heeft men zich met minder regen moeten tevreden stellen.

Overal op onze eilanden ziet men met smachtend verlangen de groote regens te gemoet.

Officieele berichten.

Aan den heer Mr. W. Ch. de la Try Ellis is op zijn verzoek eervol ontslag verleend als voorzitter van den Raad van beroep voor de Inkomstenbelasting in deze kolonie, en als zoodanig is benoemd de heer A. G. Statius Muller.

Tot lid van dien Raad is benoemd de heer E. M. Penso, en tot plaatsvervangend lid de heer J. Sutherland.

De Gouverneur heeft een commissie benoemd, bestaande uit de heeren Mr. J. B. Gorsira, Procureur Generaal, H. Meerdink, Inspecteur van het onderwijs, H. J. T. Boomgaart, Gouvernements—Secretaris, Dr. J. P. Evertsz Hz., H. M. Chumaceiro en Mr. C. S. Gorsira, ten einde de lichtbeeldenvertooningen, die ook voor kinderen bestemd zijn, tevoren te keuren en de daartoe vereischte schriftelijke goedkeuring aan de ondernemers van dergelijke voorstellingen uit te reiken.

Aan Mej. Isabel Buncamper, onderwijzeres in de nuttige handwerken aan de openbare school te Koolbaai en hoofdvlechtster aan de openbare scholen te Koolbaai en Kleinbaai op St. Martin N.G., is op haar verzoek eervol ontslag uit die betrekkingen verleend, en Mej. Elise Buncamper is in haar plaats benoemd.

De heer J. J. Beaujon is benoemd tot lid van de Commissie van administratie over de strafgevangenis en het huis van bewaring op Curaçao.

Aan den tijd. kommies eerste klasse alhier J. St. J. Ossenkopp is om gewichtige redenen een maand verlof verleend.

Aan den eersten kommies tweede klasse op Aruba J. A. Maduro is om gewichtige redenen veertien dagen verlof naar Curaçao verleend.

Aan den gouvernements-geneeskundige op Aruba G. R. Hopkins is veertien dagen verlof naar Curaçao verleend.

Aan den kommies eerste klasse, tevens havenmeester en loods op Saba S. A. Simmons is tot herstel van gezondheid drie maanden verlof verleend, en de heer F. A. Simmons is tijdelijk met die functien belast.

Aan den hulpopzichter bij den Willemstoren ter Lage Westkust van Bonaire W. Florence is tot verder herstel van gezondheid een maand verlofsverlenging verleend.

De heeren J. H. A. W. Sprock en O. E. H. A. W. Gravenhorst Brouwer zijn eervol ontheven van de waarneming der functien van lid van den Raad van Justitie op St. Eustatius, de eerstgenoemde tevens van de functien van Rechter-commissaris.

De heer O. E. H. A. W. Gravenhorst Brouwer is benoemd tot griffier van het kantongerecht op de Bovenwindsche eilanden, met standplaats St. Martin N. G.

Aan den bediende bij de Hendrikschool en bode van de Schoolcommissie alhier Willem F. Poppen, is op zijn verzoek, eervol ontslag als zoodanig verleend.

Aan den agent van politie tweede klasse J. Blom is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Aan den eersten klerk, ambtenaar van politie alhier M. B. Daal is om gewichtige redenen veertien dagen verlofsverlenging verleend.

Tot concierge der Hendrikschool, tevens bode van de schoolcommissie alhier is benoemd J. van der Veen.

Aan Mej. H. F. E. Stel, onderwijzeres 3de klasse aan de Wilhelminaschool alhier, thans met verlof in Amerika, is twee maanden verlofsverlenging verleend.

De onderwijzer 2de klasse C. M. L. Maduro is tijdelijk ontheven van zijn werkzaamstelling aan de Emmaschool alhier en werkzaam gesteld aan de Hendrikschool.

De onderwijzer 1ste klasse F. Stel is tijdelijk werkzaam gesteld aan de Emmaschool alhier.

HAVEN-NIEUWS
VAN 10 OCT. — 20 OCT.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Philadelphia	Goedman	10 Oct	San Juan	10 Oct	La Guaira
Lijsefiord	Gousel	11	Maracaibo	12	Maracaibo
Grove	Knudsen	9	Norfolk	7	Maracaibo
Venus	Schenk	12	Pto Cabello	13	Haiti
Vindal	Feldstad	13	New port News	13	Pto Columbia
Philadelphia	Goodman	15	Pto Cabello	15	New York
Merida	Johansen	15	Maracaibo	16	La Guaira
Somson	Appel	14	Maracaibo	15	Maracaibo
Willemstad	Sulbaran	14	Maracaibo	15	Maracaibo
Grove	Knudson	16	Maracaibo	16	New York
Antillian	Wood	17	Pto Cabello	18	Pto Columbia
Lijsefiord	Gousel	18	Maracaibo	18	Maracaibo
Maracaibo	Johnson	18	La Guaira	19	Maracaibo

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	na
Frisia	11	Aruba	*Lelia*	10	Bonaire
Silfide	12	Pto Cabello	*Esperanza*	10	Maracaibo
Columbia	12	Maracaibo	*Plama de Oro*	11	La Vela
Frieda	13	Maracaibo	*Virginia*	13	La Vela
Neerlandia	13	Aruba	*Clara*	13	Martinique
Lelia	13	Bonaire	*Lelia*	13	Aruba
Maria	13	Bonaire	*Estella*	14	Bonaire
Julia Amelia	13	Bonaire	*Rufina*	15	Aruba
Rufina	14	La Vela	*Republica*	15	St Doming
Misoa	14	Maracaibo	*Meda*	15	Bonaire
Mainmedel	15	Rotterdam	*Misoa*	15	Maracaibo
Gacela	16	Barbades	*Gacela*	17	Maracaibo
Virginia	16	Maracaibo	*Lelia*	17	Bonaire
Lelia	17	La Vela	*Tueda*	17	Maracaibo
		Aruba			

Buitenland.

Amerika.

De werking van 't drankverbod heeft, zooals nu achteraf blijkt, toch ook nog wel een goede zijde gehad. Waar dient een gevangenis voor, als er geen gevangenen zijn? De vraag werd gedaan door burgemeester Poorman van Canton, Ohio. Wat nooit vertoond was, werd nu gezien: de gevangenis was ledig. Ieder begrijpt hoe dat kwam. In Ohio waren sedert eenigen tijd de drankhuizen gesloten. De burgemeester wilde nu voorstellen, het gebouw te verbouwen in kantoorzalen voor de stedelijke bouwcommissie.

In de dertien dagen, die voorafgingen aan het sluiten der drankhuizen in Cincinnati hadden 421 arrestaties plaats, waaronder 80 wegens dronkenschap. In de eerste tien dagen dat de drankhuizen gesloten waren, daalden de cijfers tot 74 en 16.

Geen klein verschil!

Duitschland.

Generaal Von Deimling, zond aan Erzberger een brief van aanmoediging en klaagde over de „heillooze verblinding der hoogste legerleiding, de zwakheid van den Rijksdag en de karakterloosheid der Rijkskanseliers gedurende den oorlog.

Maar nu blijkt, dat Wolff eerst niet alles van dien brief heeft verteld. Hij begint aldus: Kunt u zich mijner nog herinneren? Toen ik in het jaar 1907 met de Hottentotten een vrede door overleg (Verständigungsfrieden) had gesloten, werd ik in den Rijksdag en de Pers door de Allduitschers en de oorlogsbelanghebbenden aangevallen

„Wat u gedaan hebt, mijnheer de generaal," zoo schreef men mij o. m., „is niet Pruisisch. Pruisisch is: dat men den vijand vernietigt, niet, dat men met hem tot overstemming komt. Toen waart gij, mijnheer de Minister, de *eenige*, die in den Rijksdag voor mij opkwam......"

—Een Duitsch syndicaat heeft groote terreinen gekocht in de *Misiones*, het uiterste Noorden van Argentinië, om daar 15000 Duitsche gezinnen een nieuw *Heimat* te verschaffen.

Het gebied grenst aan dat deel van Zuidelijk Brazilië, dat nu reeds zeer dicht door Duitschers bevolkt is. Men zal daar dus langzamerhand een stuk Duitsch element krijgen, waarvan de arbeidskracht en de voortvarendheid zeker aan de outwikkeling van die streek zal ten goede komen, evenzeer als dat in Brazilië het geval is geweest.

—Ludendorff is een goedkoopman, schrijft de Berlijnsche correspondent van de Tijd. Vermoedelijk wordt hij door zijn boek — Oweeër Voor de Duitsche uitgave heeft hij 300.000 mark geëischt en gekregen Maar daar blijft het niet bij. Hij heeft ook een hoog percentage van den verkoop bedongen. Maar ook daarbij blijft het niet. De uitgever mag hem die 300,000 mark niet ineens betalen, maar in termijnen van telkens 50,000 mark, Ludendorff zelf bepaald die termijnen. De belasting voor het nog niet betaalde geld komt voor rekening van den uitgever. Voor de uitgave in Engeland en Amerika krijgt de generaal 10 à 12000 pond, dat is thans het peuleschilletje van 750 á 900,000 mark. En als daarbij dan nog komen de vertalingen in nog andere talen — dan wordt het geel en groen voor je oogen. Het is te hopen, dat Ludendorff er aan denken zal, dat er nog zoo iets bestaat als „Ludendorffspende für Kriegsinvalieden." Dan weet hij meteen, waar hij een deel van zijn winst afdragen kan. Want als hij zulk gewin alleen voor zich zelf uit zijn positie tijdens den oorlog trekt, dan is hij ten slotte niets anders dan een...... ordinaire Oweeër.

Het alcoholisme in Frankrijk.

De leden van de jury van het Seine-departement hebben de aandacht van den minister van justitie gevestigd op het drankmisbruik als factor van de criminaliteit.

In de tweede helft van Juli hebben zij 14 zaken te behandelen gehad, waarvan tien dronkenschap tot uitgangspunt en tot eenige aanleiding hadden. Resultaat zeven dooden. De juryleden dringen met klem aan bij de verantwoordelijke autoriteiten op maatregelen ter beperking van dezen droeven stand van zaken.

„Op het oogenblik dat de productieve kracht van ons roemrijk vaderland zoozeer geknot is, schrijven zij, schijnt het ons onduldbaar, dat de maatschappij zich slechts repressief kan verdedigen tegen de alcoholmisdrijven. Indien de wet geen voldoende wapenen ter beschikking stelt, dan zijt gij naar onze meening de aangewezen man om te weten welke nieuwe maatregelen dan van de wetgevende macht moeten worden gevraagd."

Dit krachtig beroep van de jury, zegt het „Journal des Débats," is ten volle gerechtvaardigd en het is te hopen, dat er gevolg aan zal worden gegeven. Het is dieptreurig te moeten bedenken, dat menschelijke levens, welke steeds waardevoller worden na dezen moorddadigen oorlog, worden opgeofferd aan de misdadige toegeeflijkheid ten opzichte van de dronkenschap en dat „de tijd en de krachten van juryleden, advocaten en rechters, welke op zooveel nuttiger wijze voor de maatschappij zouden kunnen worden gebruikt," worden verknoeid met de behandeling van zaken wegens dronkenschap. Reeds langen tijd worden klachten vernomen over de zekere onverschilligheid waarmede een zoo ernstig vraagstuk wordt behandeld en over de zachtzinnigheid van de repressie ten deze.

Dat moet uit zijn, er moet krachtdadig worden opgetreden.

Zoo noodig moeten regeering en parlement zonder talmen daartoe nieuwe wapens leveren. Maar — dat beseffe men goed: nieuwe wetten zullen tot niets leiden, indien de eerbied en het ontzag er voor van te voren reeds ondermijnd wordt door niet krachtig en onverbiddelijk de hand te houden aan de bestaande.

Een wonderbare genezing.

Een bijzondere correspondent van de *Echo de Paris* meldt uit Lourdes aan zijn blad: Een oud soldaat, Henri Lhorioge, 32 jaar oud, wonende te Amiëns, werd bij den Chemin des Dames in 1917 door granaatscherven getroffen en in de ambulance aan zijn rechteroog geopereerd. Na in verschillende hospitalen en gestichten behandeld te zijn, werd hij in Maart van dit jaar wegens volslagen blindheid afgekeurd voor den dienst. Maar nu heeft hij na de Sacramentsprocessie het gezicht van zijn linkeroog terugbekomen. Toen hij gewond was, had hij beloofd naar Lourdes te zullen gaan. Hij heeft woord gehouden, altijd nog vertrouwend dat hij zou genezen.

Overgelukkig wacht de poilu thans het medisch onderzoek af.

Bekendmaking.

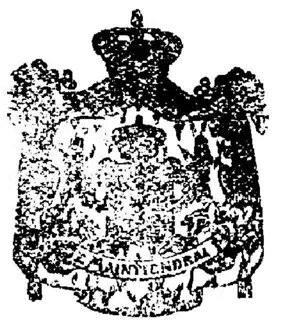
De Procureur-generaal in de kolonie Curaçao brengt hierbij ter kennis van het publiek in het algemeen en van de zeevarenden in het bijzonder, dat van Maandag den 15n. October d. j. tot en met Donderdag den 30n. d. a. v. door het Garnizoen alhier met geweren schietoefeningen zullen worden gehouden op Caracasbaai, alwaar met scherp geschoten zal worden in de richting naar zee.

Gedurende de schietoefeningen zullen roode vlaggen geheschen worden boven het hek van de quarantaine-inrichting, op het fort Beekenburg, op den seinpost Caracasbaai en aan het Spaansche Water.

Curaçao, den 3n October 1919.

De Procureur-generaal.

2—3 J. B. Gorsira.

Bekendmaking.

Het is den heer Gouverneur opgevallen, dat vele woonhuizen na middernacht 12 uur bovenmatig hel verlicht zijn, het late uur in aanmerking genomen, zoodat het schijnt alsof de electrische lichten by het naar bed gaan niet worden gedoofd.

Het gevolg hiervan is, dat meer electrische stroom verbruikt wordt dan strikt noodig is, hetgeen zich weder doet gevoelen in het verbruik van brandstof voor het bedrijf.

Ten einde de kosten van de benoodigde brandstof in deze abnormale tijden tot een minimum te beperken, opdat het niet noodig zal zijn om weder een verhooging van het tarief voor het electrisch licht aan de concessionarisse toe te staan, wordt aan de verbruikers hierbij ernstig in overweging gegeven bij het naar bed gaan de electrische lichten zooveel mogelijk uit te doen.

Curaçao, den 2n October 1919.

De wnd. Directeur der Openbare Werken,

3—3 Ph. van der Breggen.

BEKENDMAKING.

De verkoop van Zilveren, Gouden en Juweelen voorwerpen beleend ter Spaar- en Beleenbank van 1e Maart 1918 t.m. 31e Augustus 1918, onder No. **3185 U** t.m. No. **2982 W**, zal plaats hebben op Donderdag, den 16n October a.s. en volgende Donderdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, 11 October 1919.

De Voorzitter.

6 C. S. Gorsira.